

B E N S Ű L T
V E R E S K O L O P

Avagy:

K I S P A T E R N E K

V e l z t e t t P e r i .

/: Fele Karaházi János. 1666 /

M V

BCU Cluj Central University Library Cluj

ERDELYI MŰZSEUM
KÖNYVTÁRA

JVta jól *Kis* Paternek
egy veres Tromfja. Saj-
détom, nem bizik mi-
napi jo-akarojának mellette
valo prokátorságához, im-
már maga akarja *Novumra*
venni a dolgot, amaz köztünk
alkalmas időtül fogva fen for-
go kérdésrül: *Volté valaha,*
valabolott, valakinél Calvi-
nus János előtt a mostani Cal-
vinisták vallása? Ha a veres
Tromfot kőrömrül kőrömré
fel akarnám halogatni, bizonyj

duplával vívsa-tsaphatnám ;
magaistudgya azt *Kis Pater*,
hogy eddig sem súlt keze-
men: de mivel látom, hogy
az ólzve valo irogatásokból
nem sül egjéb ki véghetetlen
fantom fantnál, és Bóltz Sala-
mon mondta-ként, à ki felet-
téb fujja az orrát, vért hoz ki:
és à ki haragra ingerel, ver-
sengést indit. *Prov. 30. v. 33.*
Azért bizonyos jelekből tsak
azt mutatom meg, hogy *Kis*
Pater, in hac controversia ré-
ges régen el vesztette ügyét,
és perét: kihez-képeft min-
den dolga tsak Sifiphusi kő-
hengergetés.

2. 1. Iel. A' mint az ókrót
à szarván, ugy az embert leg-
könnyebben meg fogják à
maga szaván, nintsenis erőf-
lebb documentum embernek
maga ellen, mint à maga nyel-
ve vallása. Hallyuk azért itt
ezarántis contentem reum:
*Imé Posabási Uram azt végbe-
vitte, à mit soha miolta à Calvini-
staság fenn van, senki végbe né-
visetet. Mit télzen ez? Az az,
meg próbálta, hogy Cálvi-
nus lános előtt volt valaha,
valaholott à mostani Cálvini-
sták vallása. Ez, avagy Iakob
szava, vagy Esaué? válad
akar mellyiket. Gondolom*

vala, hogy csak Sarcasmusbol
és gyermeki tsufolodásbol
tenné *Kis Pater* azt az fassiot;
megis intétem rola, hogy nem
tudos emberhez, hanem gyer-
mekhez illendő dolog vólna
à Sarcafticálás: kire ő azt ír-
ja egyik *Replicában*, hogy
nem *Professorhoz* illendő do-
log az ő irását gyermekhez il-
lendő *Sarcasmusnak* nevezni.
Ha azért ebbéli fassioja *Kis*
Paternek nem *Sarcasmus*, te-
hát *serium* és *valóság*. Ha az,
tehát à *Cálvinista* oktato, *se-*
riò és *valóban* meg próbálta,
hogy *Cálvinus* előtt volt vala-
ha, *valaholott*, *valakinél* (*quo-*
ad om-

ad omnia essentialia penig dſ-
veleg:) à mostani Calvinisták
vallása. Ha meg; mi haszna
hogy tovább tündök és tūr-
kölődik *Kis Frater?* Habe-
mus confitentem reum.

3. II. Iel. Aztà Syllogis-
must, mellyen à Calvinista
oktato fundálta egész discúr-
susát à fel tett kérdésnek pro-
bálásában, jóvá hatta *Kis Pa-
ter*. Azis maga nyelve vallása:
*A' mostani Syllogismusodat sem
improbálok.* Nemis lehetet e-
gyéb benne, mert olly erőss
az igazság, hogy mint az Mo-
ses pált zája, à kő síklábul, ugj
még, à megáltalkodot elmék

Bűlistekerki valami gyonást,
De azt mongya: *Œo volt à Syl-
logismus quoad formam; sed non
quoad materiam.* Veres Tróf
§3. n. 2. Ha *quoad materiam*
rosz volt, miért hát (noha lel-
kedre, Istenedre kértelek ele-
itül fogván) hogy fel nem
vetted, hogy meg nem felel-
tél rá, vagy *negando alteru-
tram præmissam, vagy limi-
tando, vagy distingvendo,*
miért hogy nem mutattad
meg *vitium materiæ?*

4. Tudgyuk hogy à mált-
hás szamar, örömeft le ten-
né à maga hátáru à terhet;
Kis Pateris örömeft le akar-
ván magáru tenni à Respon-

tionak terhét, egy nemtudom
mitsoda Forreus Iesuita Pa-
terre igazét; azt mongya hogj
Voeticus Cálvinistának, ki azt
à Syllogismust régebben pro-
ponálta, meg felelt az à Pater.
Nem oda, nem! pedē cum pe-
de! Tenéked proponáltatott
legk közeleb ez à Syllogis-
mus, te felely meg maga-
dért. Ha penig *Ingerens*-nek
akarod tenni Forreus Iesuita
társodat ebben à causaban,
tudodé mi tilzti az *Ingerens*-
nek? *Debet genealogiam su-*
am deducere & comprobare ad
Auctorem literalis documento. Ki
tonitz Direct. Methodica

c.7. q. 21. Csak azt akarom
mondani, producald Forreuf-
nak Voeticus Professor ellen
valofeleletit; had tanullyuk
meg miis. Soha nem hißem,
hogy sem te, sem Sámbar, ki
ezent referállja, hogy valamit
producálhatnátok. Még tsak
à meg nevezett személlyek-
nek nevezésébenis külömb-
bóztók, melly egyik jele, hogy
talám tsak köz hirrel hallottá-
tok valamit, certitudinem rei
nullam habetis. Sámbar à le-
suita Patert Forerufnak neve-
zi, *Kis Pater*, Forreufnak. A^o
Calvinista Professort Sámbar,
Gisbertus Voëtiusnak (à
mint hogy azis à neve annak

à Doctornak) írja Jenni; Kis
Frater Voeticusnak. Látjátok,
hogy ha külső polgári széken
volna peretek, noha nagy
bóltsektek tartjátok magato-
kat, csak ezzel is condescen-
dálna ügyetek. 2. Part. Tit. 29.

5. Ha pedig Voëtius V-
rammal Forreus Paternek
(nem tudom s-nemis hallot-
tam; noha annak à Gamaliel-
nek lábainál Ultrajectom Vá-
rosában alkalmas ideigtanul-
tam) volt valami dolga, nem
kétkedem benne, hogy ér-
deme szerént forrót nem ón-
tót volna alája. Nem enged-
gyúk, hogy vagy Kis, vagy
Forreus Pater, utát örömett

vesztető prokátot mogyára,
meg fordítsák à mi Syllogis-
musunkat, hanem ugy vegjék
fel à mint mi proponállyuk.
Ihon mind formája s mind
materiája: *As igaz keresztényi*
tudomány őszveleg, minden
szikkelyivel (mellyek idvesség-
re nézendők) volt Cálvinus Já-
nos előtt. De à Cálvinisták tu-
dománya igaz keresztényi tud-
omány. Asért à Calvinisták tu-
dománnya, őszveleg minden
szikkelyivel (mellyek idvőség
re nézendők) volt Cálvinus Já-
nos előtt. Ennek à kötésnek
első része olly világos, mint à
délsziben ragyogo nap. A^o

málo

második részét ellene mondhatatlan szent irásbéli bizonyítételekkel, minden tzikelyire nézve a Cálvinista tudománynak próbállya az Helvetica confessio. Nem igazitlak én jó Kris Vram Forro, Mera, Garadna felé: tudom vagyok nálad az Confessio, refütáld; mellyet ha véghez viszelz, nagy Apollo lesz a Cálvinisták előtt neved. Kalauz után penig itt ne menny, mert utánnad menten megyen a Dandár.

6. III. Icl. A' ki rendessen és per-vezteség nélkül akar pörteni, szükség hogy illendő

tanukat producállyon; ne le-
gyenek *de domo petiti*; sem pe-
nigà más félnek halálos és
gyúlóló ellenségi. 2. part. Tit.
28. A' lus Canonicumis, itt ez
aránt à polgári törvényekkel
tartya: Caul. 3. 9. 5. Can. 1.
*Quod verò testes de domo accu-
satorum producendi non sint, &
quod vox inimicorū nō sit audi-
enda, multorum auctoritatibus
probatur.* Kis Frater penig, à
régí Valdenses kerelztyének
ellen, mind tsak afféle tanu-
kat producál, à kik azoknak
meg eskütt halálos ellenségi,
gyúlólói és úldózói voltanak;
azok által akarja doceálni,
minc

minémű fertelmes és balga-
tag vallásban lettenek legjon
azok: illyen intentioval,
hogy a Cálvinista oktatonak
demonstratioját destruállyá:
Ki meg-mutatta, hogy azok a
régi jámborok, kik Calvinus
előtt lok esztendőveléltenek,
in omnibus essentialibus meg
egyeztenek a mostani Cálvi-
nistákkal. Itüllye meg min-
den jó lelkű ember ha igaz
processusé ez? Tsak a világi
dolgokban is az ollyan Tanuk
falsiojára nem adnak adjudi-
cátát. Meg esik, ha ellensé-
gink lesznek a mi biráink!

7. Noha a Tanuk sem egy
nyomon

nyomon járnak; sőt edgyik a
másik bavat artzultsapja. Raj-
nerus régi Pápista Author, il-
lyen falsiot tón az Valdenle-
sekrül; *quod coram hominibus*
justè vivant & benè omnia de
Deo credant. Mindent magá-
ban foglal ez. Nem igaz hát
az mit Romæus Authorod el-
lenek fateál. Veres Tromf.
§ 5. n. 89. Mert némelyek a-
zok között olyanok, mel-
lyek a szent étellel és a jó hit-
tel meg nem állhatnak. Im-
már az elébbeni nagyobbab
írásban afféle calumniákra,
volt feleletti Kis Paternek n.
17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. de csak
elbal.

elballag mellőle, s-kap emi-
de amoda veszet perinek tá-
mogatására.

8. Ha pedig Raynerus va-
laha Valdista lévén, annak u-
tánna (mint írod Tromf. §. 5.
n. 4.) ki szókott közzúlók, Do-
minicanus barátta lött, és sok
képtelenségeket mondot à
Valdensek ellen, ott az-
ránt semmi hitelet nem érde-
mel: mert à mint edgyút Ka-
lauztok mondgya, szókot fol-
ga, nem szokot Vrárul jot
mondani. Vallyon Luther-
nek és Cálvinusnak, kik köz-
zúletek ki jörtének, illyen do-
logban ellenetek valo fassio-
ját

ját bé vennétek? Nem vé-
lem. Ezzel a ródid felelettel
ben sül, ben sül mint valami
hitván kolop, valamit tizle-
véltre mázoltál. § v. Nem
tűrhetem nevetség nélkül, a
mit *Kis Pater Rajnerus*ról be-
szél. Azt mongya, hogy mi-
nek utánna *Rajnerus* pápistá-
vá lett volna, a *pápisztaságban*
Inquisitor Papalis Pápa valla-
toja volt. § 5. n. 12. Most
tanulom *Kis Pater*től, hogy a
pává *kisgyohonnak*.

9. Excipiál *Kis Pater*: A-
vagy ha ollyakat fogtak rájok a
Pápiszták, miért nem mentették
magokat? *Sol vadnak az arrul*
valo

való apologiák? Tromf § 5. n.
14. Hiszem! ki győzné minden kákogo varjaknak bé dugni szájokat? Szent Agoston tudós ember volt, de sem másnak, sem magának nem tanátsolta, hogy minden esze vesztetteknek mindenkor valaki meg felellyen. De Civit. Dei Lib. 2. Cap. 1. De vallyon nem extálé Apologiájok a Valdenseseknek? Apologia gyanánt vagy on világ eleiben terjelztet confessiojok, melyből meg tetzik mi volt mind életek, mind tudományok. Hogy penig más-maga mentő irások kéznél
nem

nem forganak, nem tsuda:
mert az à ti ingenuitástok,
hogy ha ki valamiben (zája-
tok izént nem szoll, akar ma-
gatok pártján, akar más fele-
kezeten lévő Authorok legje-
nek, vagy supprimályátok,
vagy Vulcanusnak consecrá-
lyátok. Magad irod hiszem
edgyút, hogy amaz nevezetes
Pápiſta Hystoricus Thuanus-
nak hystoriás könyvét Romá-
ban megégették. Könyű igj
à könyveket el fogjatni, s akar
melly fontos irátrais nem ne-
héz egy tyukmony súlt alatt
illyen módon meg felelni.

10. De hiszem Apológiát
tsinált

tsinált a Váldenselek mellett
amaz emlekezetes Sadoletus
Cardinalis, Carpentoratum-
nak Púspöke: *qui ut erat ani-
mo pio ac miti ingenio, perbe-
nignè supplices accepit, & quæ
ultra ea capita libro comprehen-
sa de ipsis sparguntur ad invi-
diam conficta & meras nugas
esse ingenue declarat.* Thuanus
irja elzt. Libr. 6. hist. pag. 121.
Ertelme az. Mikor ezek a be-
gény kereiztyének Galliá-
ban nyomorgattatnának a
Vallás miatt, és dögletes e-
retnekségekkel vádoltatná-
nak, magok mentségére és
Vallásoknak declaratiojára

con-

iii. iv. Fel. Szokások né-
mely peri vesztet emberek-
nek *Repulsio*-val élni. Az az:
mint az ország törvénye de-
clarallya. Part. 2. Tit. 73. 74.
partem in causa triumphantem
& victricem in Sententiae ex-
ecutione, evaginatione gladij,
vel ensis ostensione; interdum
minis & terroribus, hominumq.
Caterva repellere. Azon kép-
pen Kis Vramis valoban fe-
nyegetőzik, és ijegetőzik.
Tromf. §. 1. Num. 3. Nagy lá-
tat hogy nem bizik csak a
pennához! Halla-dé jó Uram!
nem mondok egyebet annál
erre a' mit a' nagy Luther
Már-

Confessiót adának bé I. Fe-
rencz Francziai Királynak, ki
annak meg examinálását à
megnevezet Sadoletus Car-
dinalra bizá: ez à Confessiót
meg vizsgálván, igaz lelki is-
méret szerént való tanu bi-
zonságot tün azoknak ártat-
lanságok felől, hogy mind a-
zok à mellyekkel vádoltatná-
nak tsák merő gyűlölségből
szereztetet hazugságok vol-
nának. E' nagy Cardinálnak
Apologiája meg őli Kis Fra-
ternek, és minden à Valden-
sések ellen kakogo rabulak-
nak hamiságokat. Tromf-ki!
Ben sül itt a' Veres Kolop.

Marton mond vala, egy véle
velzekedő Sylvester Prieras
nevű barátinak: *Noli minare
mi Pater! Christus vivit, non so-
lum vivit: sed etiam regnat:
non solum in Coelo; sed etiam in
terra, quantumlibet ipsa furiat.
Nihil habeo quod possim perde-
re, Domini ego sum: si perdor,
Domino perdor, id est invenior,
alium ergo quare quoniam terreas.
Si occidor vivit Christus Domi-
nus meus & omnium qui est be-
nedictus in secula.*

12. A' fenyegetéshez járul-
nak a' fok darabos, gereb-
lyés, és embertelen szók; már
majd a' pokol kinnyára taszít
alá

34. §. 1. Num. 8. Nem rajtad
szó Vram. Bár ha ott találsz
szeker rudon vettes ki. Ma-
gamiis ennek előtte commen-
datiót töttem Pater Kisnek e-
gyebek felet valo modestiá-
járul; de a' mint látzik őijs
immáron Sámbar Mátyás ú-
tán indult. Ha tsak így kell,
nékünkis vagyon fogunk,
s-vizbe haraphatunk.

13. v Fel. Hamis Prokátor
az'is ország törvénye szerént,
a' ki az allegatiokban tsa-
lárdkodik; *fraus & dolus pa-
trocinari debet nemini* 2. Part.
Tit. 83. Ebbenis része va-
gyon Kis Paternek. Ezt tsak

B

egy

egy példával, e vinca-
lom. A' Tromfnak az elein Il-
lyricusbul allégál egy mon-
dást, evégre, hogy doceállyá,
hogy mi a' mi hitűnknek és
Ecclesiánknak régiségét;
nem hogy valójában, de csak
szineffen sem mutathattyuk
meg; ő így allegál vak veze-
rő Kalauz után menvén, ki
nélkül akarmit irjanakis, csak
fél nyommá sem mehetnek:
Es argumentommal à Satan
(mondanád inkább az igazság:)
mint egy tűzes nyíllal gyakran
sértegeti lelkünk ismérteit:
meré könnyű ugyan mondani hog'
őgi a mi Ecclesiánk, új a pápisi-
stáké

tákè: de azt még bizonyítani
tsak sineffenis igen nehéz.
Csalárd allegatio! Sokkális
más képpen folynak az Illyri-
cus szavai. Hogy? Így: Nec
adversarij tantum in Suis scrip-
tis sic Sophisticantur; Sed &
Satan ipse, haud raro talia igni-
ta, venenataq; tela in corda con-
scientiamq; pupillorū Christi ma-
gnā vi conterquet. Hoc Sophis-
ma vere quidem dissolvere atq;
destruere est perfacile (tsalar-
dul miért hagyod ezt el?)
nempe negatā perpetuitate ad-
versarij doctrinæ & Ecclesiae,
item nostræ novitate. Verum ut
etiam

batione & assensu auditorum re-
torqueatur, refundaturque est
sane perdifficile.

14. Vesd ólzve K. O. a' Kis
Pater allegatioját ezzel, ot-
tan ki tetzik foga fejére a' tsz-
lárdságnak 1. Lelke isméret
ellen meg tsonkittyá az Illy-
ricus szavát és azt el titkolta,
à mit látot magának ártalmá-
ra lenni. 2. Sophismát tsinál
*à dicto secundum quid ad dictum
simpliciter.* Halá Istennek,
sem à Sátánnak, sem a' So-
phistáknak abbéli nyiloktul-
nem félünk, kik a' vallásban
gyakorlattelők vagyunk;
hanem mint Illyricus írja a'
gyen-

gyengébb lelket szokta az sér-
tegetni, de arra valok a lelki
Pasztorok, hogy azokat épi-
tsék és vastagítsák. 3. Miért
légyen pedig némellyekkel
elhitetni nehéz a mi vallá-
sunknak és Ecclesiánknak i-
gasságát és régiségét, okait
annak is tsalárdul el-hullatta,
nem az, mint ha nehéz volna
magára a dologra nézve en-
nek kórmét, (mint Kalauzod
mongya) a füléhez vonni,
hanem más okai vadnak en-
nek.

15. Halgas reá im meg ta-
nitalak magabul Illyricusbol:
Deákul mint az Authorban

vagyon, ugy irrom le, hogy
csak neis gyanakodgyál tsa-
lárdtságom felől. Első oka.

*Quia veritas plerumque multi-
pliciter premitur & quasi la-
titare cogitur. Második. Quia
pauci eam amplectuntur, pauci-
oresque verè intelligunt. Har-
madik. Quia non ita conspici-
tur, omniumque oculos in se con-
vertit, sicut Pontificia turba,
cum suis crucibus, triplicatis co-
ronis, tam varijs galeris, tam
pretiosis ornatibus, tam prodigi-
osis vestibus & discoloribus cu-
cullis, tantis boatum ululati-
bus, tantis campanarum tonit-
ruis, totque demù ac tantis pom-
pis,*

pis, triumphis & opibus, ita ut
cum etiam adsit vera religio ac
doctrina, ob humilem inconspi-
cuamque speciem, vix ad esse
sciatur ac sentiatur. Ezek igaz
és fundamētomos okai, mel-
lyekre nézve meg vallyuk,
hogy nehéz a mi vallásunk-
nak igazságát kiváltképpen a
világ elméjén könnyen tartot-
emberekkel el hitetni. BCU Cluj / Central University Library Cluj
Hogj
a két elsőről ne szölyak, vol-
na csak sűrőssab táská a mi val-
lásunknak nyakában, bizony-
tób követői volnának. De
hálá legyen a jó Istennek, ki
évilágnak szegényit válaštot-
ta magának, hogy lennének

30
gazdagok az hitben, és örökösök az országnak, mellyet ígért azoknak a kik őtet ízeretik. Iac. 2. v. 5.

16. vi. *Jel.* Rabuláknak, azaz tséltsap és tsavargo Prokátoroknak tartájk azokat, a kik semmi rationabile documentumokkal nem állathatván dolgokat, tsak tsevegnek, és ugyan azon bakot nyuzzák. *Kis Pateris* nem igénytávuul jár azoktul: Mert ebben az egész tromfos írásában semmi valamire való mintsen, melyre már fundamentumos feleleteket nem vett volna, rész ízerént a köz-
tünk

űnk forgót *Actákban*, rélz be-
rént a ki botsátot könyvets-
kében, mégis hogy ne lát-
tásék peri vesztetnek lenni,
odais kap ahol semmit nem
talal. Masztoris solenniter
protestáltam, és *Kis* Fratert
obtestáltam, hogy az *Actá-*
kat az mint kőzöttünk for-
gortanak, rendre egy más u-
tán nyomtattalsuk ki, mert
egyűnnetis ki tsipni valamit
benne, másunnat-is, és azt
tűvel, hegyel őlzve rakni,
abbul az olvasok rendes és
vilagos itiletet nem tehet-
nek. Optiot adtam néki, a-
kar *ex aequo contribuál-*

lyunk, mivel az övé annyi
majd mint az enyim, akár ő
nálamnál állapotosab ember
lévén, tselekedgye meg, én
szépen le irattatom, hozzá
küldöm, botsássa világra.
Ládd K. O. hogy egy izál-
néra sem féltém ügyemet.
Mivel azért ez æqvum pol-
tulatuma nem condescen-
dál, itild-meghabiziké ügyé-
hez; nemis kellene csak egy
yakarástis tennem, csak a
gyengékre ne kellene néz-
nem; de kiválképpen ezek-
nek vagyunk adóssak, Rom 1
1. 14.

17. Mint kellyen érteni a-
maz

inaz mondást: *Sola fides sufficit ad salutem*, málokat ehez hasonlokat, akár Calvinusnak, akár más Authorinknak, rendesen öt punctomokban, meg magyaráztunk néki a^o *Tromfki Tromfban*. De őmind azokat el hullatván, csak az egyiket ragadgya elő. Tudgya a^o *Sophista fallatiam divisionis*. *Nofza süly bé Veres Kolop!* De láld ennek mégis bőveb declaratioját a^o *Sambar ellen valo replica*ban Num. 43. Ha ezer Kolopotok leszszis, benn sül és meg szégyenül.

18. Arrul sem inditok Me-

raphica disputatio (mert a^o
kölség Suárezt, Fősecat, Ari-
stotelest nem igen szokta
forgatni) minémű külömb-
ség legyen *inter actum & po-
tentiam*: hanem minden gaz-
ságidra mellyeket el-szilal-
tal §. 1. Num. 5. 6. 7. 8. im
az egyet mondom s-ezzel
szegyenitem meg a^o *Veres
Kolopot. Ab actu negativo im-
possibili, valet argumentum ad
potentiam negativam impossi-
bilem.* Példának okáért: *Kis
Pater soha mennyet földet
nem teremtet, nem teremti,
nemis teremtenő per im-
possibile; azért nemis terem-
tet,*

ther, ereje hatalmā, nintsen a
teremtésre. Ha meg nem va-
kultál meg engedet hiszem
ezt. No immar á pari. Ez
gyarlo életben az eset után
senki nem volt a ki az Isten-
nek törvénjét *actu* tőkélletes-
sen bé töltötte volna, most
sem tölti, ennek utánna sem
töltendő, mert impossibile.
Miért? Mint az Helvetica
confessio à szent irás szerént
declarállyá. Szent Pális ma-
ga példájával bizonyítja Rő.
7. *Ob imbecilitatem in carne
nostra, ad extremum usque in
nobis hærentem & manentem.*
Io azért immar a következés
ad

ad potentiam. Ergo bé fem
töltheti. Ha kantsal volnal,
nem láthatnál igazán; és hol-
töd napjaig az szemednek
az a hibája benned meg ma-
radván, nemis láthatnál iga-
zán; nem jól concludálnaé
valaki, hogy *Nis Pater* nem
lát igazán, sőt nemis láthat i-
gazán. Vesdhecze ki a veres
Koloport! Hogy a *Solutio* tul-
vett exemplumodat nem il-
lettem, mostannis nem ille-
tem, oka, mert odiosa mate-
ria: nem én reám, nemis te
reád bizták annak eligazé-
tását. Tudom én a ti szokás-
tokat, tsak azért górdetetek
affelg

afféle exemplumat elő, hogy
valami izot kaphassatok ki
embernek izájából s. v. ádol-
lyátok osztán; A' régi irás tu-
dok és Pharisausok mesterse-
ge ez. Luc. 20. v. 20. 22. Hadd
alább jó Vram! nem találjal
szinten bolondra.

19. Allapodgyál meg itt
egy kevéssé K. O. Olvasd
mit ír Kis Pater § 1. n. 7. *Po-*
tentia Dei creativa & actio
creativa non gradu distingun-
tur. Meg vallom borzadtam
belé hogy ezt olvasnám; tsu-
dálkoztam is rajta, hogy tu-
dos ember, à miném únek tar-
tya magát Kis Pater, illyen
izot

szot ejtet ki szájából. Hár
realis differentia vagy oné in-
ter potentiam Dei creati-
vam & actionem ejus creati-
vam, nem gradualis vagy for-
malis? Ojion Isten min-
den lelket ettúl à Phylo-
sophiatul! Nosza lássuk mi-
súl ki abbul à kellemés prin-
cipiómbul: *Ubi datur distin-*
ctio realis proprie sic dicta, ibi
datur extrema substantialia, vel
accidentalia realiter inter se di-
stincta: Ubi dantur extrema
realiter distincta, ibi dantur en-
tia & entia, ubi dantur entia
& entia ibi datur compositio,
ubi datur compositio, ibi tollitur
puris,

*purissimus actus & simplicitas,
ubi tollitur purissimus actus &
Simplicitas, ibi tollitur Deitas.
Ergo posita distinctione reali
inter potentiam Dei creativam
& actionē ej' creativā, tollitur
in Deo Deitas. Ládd Kis Vram
annjira bölcselkedel te, hogy
végtére Atheusokká tsinal-
nál bennünket. Ha ugyan
csak a kötődésben gyönyör-
ködöl, abban bizonyos légy,
hogj a Philosophiának forum-
ánnis meg perlek veled. Sok-
szor igazétasz Angliában na-
gyob böltseségnek vásárlás-
sara: Áldot legyen az én V-
ram, áldot legyen Anglia-is
érette*

érette, nyujtotta együgyű
szolgájának annyi talento-
mát, hogy hác in parte nem
megyen te hozzád költsón
kérni.

20. Mentegeted magadat;
miért nem akartad a' Szent I-
rásból velem meg disputálni
a fennforgo kérdést §. 3. An-
nak a fűstnek el palolátságát
lásd in *Actis*, Kiknek kezdeti:
Mentegeted magadat. Ismét:
Sem fogatosnak. Miért nem
vetted azokat a Tromfokat
ki? Igazán megvallod §. 3.
Num. 1. hogy nagy hofzítzan
(de nem hafzontalanul) val-
lalomnak minden tzikkelyit
meg

még mutogattam volna az
Szent Írásbul. Ez az igaz oka
(álgyon meg Isten érette
hogy meg vallod) a miért
nem akartál condescendalni
az Sz. Írás forumára. Hogy
penig azt mondod, hogy a'
Luteranusok is olyan formán
a Szent Írásbul próbálnák
vallásoknak tikkelyit. Kérd
megtőlök miképpen próbál-
lyák, el hittem meg mongyák,
mint meg éritek egyber véle,
a mint minap Casán meg
mondották. Az Elenchusnak
tsiptetyújébúlis örömet ki-
vonnád labadat. ibid. Num.
5. Hogy penig az nem tsak
pub-

pulzta *Dico* volt, *Tromf*-ki in
A&A. *El vette: Halláde jó U-*
ram: mégis adgyon jstet is na-
pot. Miért hullattad ezeket a
Tromfokat el, hogy nem
nyomtattad ki?

21. De vallyon a négy első
Conciliomokbul ellenünk
tsinált tábládat, tsak szó (za-
poritással, magam itéleti, de
nem a valóság izerent (mint
irod §. 3. Num. 9.) mazolta-
mé bé? *Tromf* ki? in A&A.
mentegeted magadat. Ismét.
Sem fogonatosnak. kellek s- u-
gyan lelkedre kellek, mász-
szor ezeket a *Tromf*okat el
ne hullassad. Nem vala festé-
ke

ke *Nis* Paternek, hogy azokat
à riz felcleteket, mellyeket
adtunk à négy Conciliomok-
bul tsinált Táblájára, hogy
bé mázollya, az egy Vr. Va-
tsorájárulvalo dologban kap.
Lásd errúl à Sámbar ellen va-
lo replicat. Num. 39. meg tu-
dod onnét hogy mi sem Ago-
stonnal, sem azokkal à Con-
ciliomokkal nem ellenke-
zünk, in essentialibus Coenæ
Dominicæ; Agostont penig
akkor mongyad mint irod §
3. n. 13. magad vallásán va-
lonak, à mikor à Tridentomi
conciliom fzerént tzikkeljē-
ként le táblázod vallasodat;
olztan

olztán utánna veted; Bent A-
gostonis ezt hitte; ezt-is hitte;
ezt-is hitte. Ennél se több-
bet, se kevesebbet nem, el-
lenkezőt sem; örömezt akar-
nok azt a táblát látni, ha
mind Angliából kellene ho-
zatniis, talám találnánk vala-
mi fekete festéket a bé színlé-
sére.

22. A' mi illeti a Valden-
fések vallásának tzikkelyit,
és azoknak számát s- abban
való gántsodat § 10. Immár
arra a nagjobkáb irásomban,
nem vettélé derék és funda-
mentomos feleletet? n. 24.
Tromfki! nem bírja felelettel

a 78-

à Veres kolof, azért mellőle
tsak elugrik. De azért nem
igazé à Valdensesek vallásá-
nak tólem tsinálatot táblája,
hogy tsak negyven kilent
articulusokbul áll? Azt elhi-
gyed, ha kőrömről kőrömré
aprobatzikkelyekre akartuk
volna hasogatni, tób szamra-
is mehettünk volna. Mon-
gyad immár hogy az Apo-
stolok confessioja sem igaz,
mert az még kevesebből, az
az tizen két tikkelyekbül áll.
Avagyà Tridentomi Pápisza
hit, nem igaz Apostoli hit,
mert annak tób tikkelyit ol-
valom én tizenkettőnél. Haj
haj

haj domine Frater, hogy nem
jutot elzedben à Philosophu-
soknak amaz kőz mondatok:
*Numeri quā numerus, nulla
vis, nulla efficacia.*

23. Azis merő tsak extra-
vagantia, izó saporitás, Tők
kolopozas, à mit Cálvinus-
bul s-más Authorkbul iza-
porán (noha fokat nem iga-
zan: mert hamis értelemmel)
állegal. § 6. S-osztán után-
na veti Tromf-ki! Tromf-ki
&c. Tudd meg túlem semel
pro semper, mikor valaki két
vallástóbve akar vetni, és azt
meg tudni, ha egyezneké egy
massal vagy nem, arul nem
kell

kell itéletet tenni egy ma-
gános Doctornak (akar ki
 legyen az) irásibul, hanem
 annak a két félnek publica
 confessioibul. Amaz nagy
 Spalatai Erseknek, Dalmátiá-
 ák és Croacianak Primalsá-
 nak, kit Antonius de Domi-
 nis-nak hivtanak, regulaja ez.
 Lib. 2. de Resp. Eccle. cap.
 §. n. 48. *Non privata Doctorū
 sententia; sed publica Ecclesie
 definitio facit rem de Fide, &
 damnat heresim.* Velem edgy-
 czó értelemben vadnak The-
 ologusink, kiknek képekben
 protestatiot tészen erről Hen-
 ricus Altingi. Exeges. Con-
 II C fcl.

Fel. August. pag. 9. *De doctrina Ecclesiae non ex Scriptis privatis; sed ex publicis confessionibus judicandum est.* Ezzel az egy fundamentumos felelettel, ha ezers-meg ezer vereskolopot, egy oraban ki hantszis, meg szégyenitem, s-ben súltetem.

24. Velzed eszedben hogi a' magad methodusa szerent tanitalak? Egykor a' mikor az *Actákban*, némelly dologról Kalauzt és Bellarminust allegalomvala ellened, ezokról a' Tridentomi Cóciliomra igazítál. Sámbaris ilyen formán tselekedik, mikor némelly

melly felekézetekben lévő
Authoroknak authoritásával
premáltatik, ottan à Concili-
omokra igazét. Lásd az elle-
nem valo irást ad § 2. n. 16. *in*
fine. Azért énis Calvinusrul,
Bezárul s. másokrul, igazitlak
az Helvetica confessiora,
melljet haõsve vetz à Valdē-
ferek confessiojával, ki tetzik
hogy mi közöttünk és azok
között, in essentiálibus szép
egyefség vagon.

25 Ezt né azért írõ, mint ha à
Calvinstudõánjátõségjelenē,
hanem hogy à magatok me-
thodussa izerént tsatázz. m
veletek. Ha ugyan tsak à ve-

télkedésnek tengerére kell szállani, várd el, valami hamis Tromfot annak a lámbornak mind élete, mind tudománya ellen ki tudok hánni, bizonyos légy benne hogy idővel vizsgálza tsapjuk. Mivel te is *Manuscriptomra* igazítasz minket §. v. Nu. II. *in fine*. Minek előtte nyomtatásban olvasnád a Calvinus Apologiáját, Lászlád egy jó akaromnak *manuscriptomát*, mind azok a Calumniák ellen, mellyeket Kalauzból (mert annélkül fél nyommá sem mehetnel) ki meritettél, utolbi irásodnak §. VI. n. 2.

Az

Az Istennek eleve valo el
rendelésérül. Lássad errül az
Sámbár ellen valo replicat-is
n. 75. num. 6. Amaz könyör-
gélnek formájárul. *Sancta Tri-
nitas, Unus Deus.* Szépen
meg magyarázza ezt Antoni-
us Sadaël operum Th. Tom.
3 pag. 13. Num. 7. miképpen
mondatik a Christus kisseb-
nek az Atyánál. Lásd erre Sz:
Iánost C. 14. 28. *Pater major
est me.* Melly mondását V-
runknak, illyenképpen ma-
gyarázza Maldonatus Iesui-
ta. *As Atya nagyobb à Fiunál, an-
nyibannis, à menyiben à Fiu, Isten
vala; nem à valóságra nézve u-*

gyan; hanem annyiban, hogy a-
mas Atya, ez Fiu; Ugyanis az
Atyai neveset méltóságosab, à
Fiu nevesetnél, mivel ennek
Principiumja; à mint Athanási-
us, Hilarius, Epiphanius, Gre-
gorius, Nasiansenus, Cyrillus,
Leontius, Chrysoftomus, Theo-
philactus, Euthimius magya-
rázsák. Calvinus vallyon mit
mond többet? Num. 9. A^o
Christusnak bűnös vagy bűn-
telen voltáru, lásd ennek
magyarázattját Szent Pálnál
2. Cor: 5. 21. Esaiásnál. 53.
10. Num. 10. Az hitnek mivol-
táru és néműnéműségéru.
Nem halgathatom itt el az
álnok

álnok: prokátornak hamis
allegatioját. Nem tsuda;
mert rák Kalauz után indul-
ván tsak fel sem nyittya à Cál-
vinus könyvét, hanem à mit
à mond, mindha mind Isten
szava volna; Nem azt mon-
gya Cálvinus Lib. 3. C. 2. §. 4.
à hit *hitetlenséggel* volna
meg egyelítve; hanem hihe-
tetlenséggel. Eggyé neked
az *Infidelitas* és az *Increduli-
tas*? Az utolforúl mond Cál-
vinus, hogy azzal meg van az
hit egyelítve. Az én Logicam
szerént az *Infidelitas* és *In-
credulitas*, különb képpen
vetteknek ellenében az hit-
nek

nek. Az infidelitas *negativè*,
az Incredulitas; *privativè* &
quidem partialiter. Tudnod
kellene penig; ha valamit
tudnál; *quod privatio partialis
non tollit habitum*. Hamis con-
sequentiát sotullz azért in-
art. ki. *Ison, minden Calvinista
Hitetlen, Calvinus vallása sze-
vént*. Más hitetlennek, más
hihetetlennek lenni, à mint
hogy è két szók, mind à
Grammatica szerént, mind à
Logica szerént, különböz-
nek. A^{te} Consequentiád se-
rént penig, infidelis, hitetlen,
Török, Tatár (ezeket szok-
ták Infideliseknek hinni) vol-
volna

volna amaz ördöngös nyava-
lyás gyermeknek az Attya.
Szent Márknál Cap. 9. 23. kit
midőn Urunk examinalna az
hitrül, azt feleli : *Credo Domi-
ne adjuva incredulitatem me-
am.* Hiszek Vram, de légy le-
gitséggel az én hihetlensé-
gemnek. La ! volt itt hit: mert
azt mongya *Credo Domine!* de
hihetetlenséggel volt meg h
elegyítve, mert azon könyö-
rög; *Adjuva incredulitatem
meam.* Tromf-ki! Kis Uram.
Talám à Molnár fordítását
vetnéd ki! de azt mondom
arra, daraboson őtölt-itt ez a-
ránt Molnár Atyánk-fia, mi-

kor az *Incredulitást* (- mert à
vagyon à Cálvinus textusá-
ban) *hitetlenségnek* fordította.

26. La jó Uram, ha à ret-
tenetes præjudicium el nem
foglalta volna elmédet, ugy
kellene értened à Cálvinus
mondását. Nem hiszem
hogy csak egy értelmes jó lel-
kű halgatodis. azt jóvá nem
hadná, ha ilyen formán de-
clárálnád. A' több zikkelyek-
rejs, mellyeket Num. II. 12. 13.
14. 15 Cálvinusbul hogy már,
mint valami képtelen és bal-
gatag dolgokat allegálsz,
mind ilyen fundamentomos
felcseleket találnál, az én jo
aka

akaromnak Manuscriptomban. Ha pedig ennek szerit nem teheted, tselekedgyed ezt, jój fel a² Pataki Scholában, bár tizen hat veres kolo-
pot vess ki ollyat, ha a Cate-
chismustanulo iffiak mind a-
zokra meg nem felelnek.

27. Mostanában, kettőt
nem mulathatok el, mivel lá-
tom a gyengéb keresztyének
előtt útközetnek kőve lehet,
és semmivel inkább az hamis
Sophistak nem mossák gyak-
rabban szajokat. Az egyik,
hogy Calvinusként éppen
kétségben esett volna Chri-
stus az ő halálakor, Ezt az ha-

mis Calumniat, Calvinusnak
amaz mondásából akarják ki-
tekerni: Matth. 27. 47. *Sic vi-*
demus Christum omni ex parte
fuisse vexatum, ut desperatione
obrutus, ab invocando Deo absi-
steret; quod erat Saluti renun-
ciare. Melyre azt mondom:
vagy nem értette, vagy szán-
szándékkal hamis értelemre
czigázta Kalauz! (*Kis Pater*
nemis érdemli hogy emli-
tsem, mert afféle bűdös virág
sem terem az ő kertében,
nem hogy job teremne, ha-
nemtsak másunnan szaggat-
tya) Calvinusnak ebbéli mō-
dalsát. Vgyanis Calvinus az-
zal

zal a mondással, nem azt feje-
zi ki, mi történt legyen a Chri-
stuson ő magára nézve, ha-
nem az ő ellenségi, miben a-
karták őtet hozni és ejteni:
tudni illik nem elégedvén
meg a bántalan kínzásokkal,
mellyeket ő rajta el történek,
azon voltanak, hogy még az
Isten nevének segítségül va-
lo hivasatulis őtet el-von-
nyák és el szakaszszak, mint
ha az Istennel ő neki semmi
közö nem volna: hogy így ő-
tet kétségben ejthessék. Mert
mikor az ő utolsó baj vivás-
sában Szent Atyát ilyen mo-
don segítségül hinna: *Eli,*

Éh! Ezt az ő imádságát is
ellenségi tsufolás képpen s.
Illyésre magyarázták. Miért
ugy? Immar meg felel Cálvi-
nus; hogjtudniillik sánt sán-
dékkal Christus Vrunkat tsu-
follják, és az ő imádságát ha-
miffian el fordítsák, őtet ket-
ségben ejthessék; *Nulla enim*
(igy magyarázza sávát Cál-
vinus) *ad labefactandam priorē*
salutem a prior Satanæ machina
est, quam ubi à Dei invocatione
ipsos depellit. Itaq, suos minist-
ros, quantum potest huc impellit
ut precandi affectum nobis ex-
cutiat. Sic impios Christi hostes
impulit, ut protervè ejo precati-
onem

onem in risum cōverterent; vō
lens hoc artificio eum præcipuis
armis spoliare. Tantundem igitur
valet hæc *Fronia*, vel *Caninus*
latratus, ac si negassent *Christo*
quicquã esse negotiũ cū *Deo*,
quod *Eliam* implorans in aliud
asylum converteret. *Lad! melly*
könnyen ben sül a káromko-
do veres kolop!

28. *Gondolván Kalauz* (ál-
lyon félre itt is *Kis Pater*, mert
nem az ő regzébül való nyil-
ez) *gaudium est miseris Socios*
habuisse malorum, öröme st a
Cálvinisták nakis *purgatori-*
umat építene. Ennek fun-
damentumát penig *Cálvi-*
nus bol

nusbol akarja fel vetni; an-
nak a jámbornak némely
mondásit hamis értelemre
csigázván. Azt beszéli egyé
Calvinus: *Neque enim Deus*
pronunciat animas à morte esse
superstitas, quasi jam præsentis
gloria & suâ beatitudine fru-
antur, sed eorum spem in ulti-
imum usque diem suspendit. Hol
vagyon e meg írva *Christi* Frater?
Calvinusnálé? super Matt. 15.
v. 5. à hová mutat, ha ollyat
talals, bár tizen hat tők kolo-
pot verj a fejemhez. La hogy
csak furva hullatod a Trom-
fot! Kalauzodat sem tekinted
jol meg: mert Calvinusnak

az à mondása vagyon super
Matth. 22, v. 23. ott pedig
Cálvinus nem szoll a' lelkek-
nek helyérül, hanem állapot-
tyáru. Ertelme tsak ez, hogy
à lélek az ő teljes mértékben
valoditsóségét az itilet után
veszi el, akkor tudni illik a'
mikor à testtel edgyesül. De
mi gántsot találz ebben?
Minemű helyben legyenek
penig à kereszttyén lelkek ki-
mulások után, tanul meg
magátul Cálvinustól Inst. lib.
3. cap. 25. n. 6. *Animas pro-*
rum militiæ labore perfunctas,
in beatam quietem concedere,
ubi cum felici lætitiæ fruitionem
pro-

promissæ gloriæ expectant. Az
az: az híveknek lelkek a vég-
hez vitt vitézkedés és viadal
után, boldog nyugalom-
ban mennek, aholot boldog
örömmel várják, a megígért
dicsőséggel (értsed a tellyes
dicsőséget, a melly a fel tá-
madás után léfzen) való élést.
Ládd! Cálvinus a keresztyén
lelkeket Cluj Contra mulások Cluj után,
boldog örömben és nyugo-
dalomban helyhez teti, nem
tsinal hát nékiek purgatorio-
mi kementzét.

29. De leg alább (mint
mondod) talám valami a me-
nyorizágtul távul való pi-

tyar

rvarban, igazéttya őket? Ally
félre *Pater a' Pitvar* felé! Ez
à Tromf sem à te kártyáid
kózzúl való, tudgyuk ki ve-
tette ki elsőben, Kalauz Pé-
ter Bátyád, pag. 975. Csu-
dálom annyira megtéboljod-
tal, hogy Kalauzod után sem
tutz menni; Te allegálod
Calvinus mondását ex Lib. 3.
Cap. 2. n. 20. ott pedig afféle
semmiis nintsen, kérlek ha
Kalauz után indúltál jól a'
nyomára vigyáz; ő más felé
ballag az allegatióban, ad lib.
3. cap. 20. n. 20. *Intelligi-
mus Christum sic apparere, co-
ram facie Dei, ut Sanctuarium
Coeli*

Coeli ingressus, ad consummationem usque seculorum solus, populi emnis in atrio residentis, vota ad Deum deferat. Calvinusnak ebbül a mondásábul akarja Kalauz fel vetni a Calvinista Purgatoriumnak fundamentomát, de hamissan: mert szokála szerént meg tsonkitty a Calvinus savait, el hagyván ama közben vet tetet igeket: *ut mortis ejus virtus, ad perpetuam pro nobis intercessionem valeat.* Ezekbül tetzik vala pedig meg mi légyen Calvinusnak tzellya azon az helyen, koránt sem az hogy az ötet követőknek
Pur-

Purgatoriomat fundállyó, hanem azt a-
karja meg mutatni, hogy noha mostan
a' Christus menyországban vagyon, és
ott térden álva, le borulva (mint aláza-
tos állapottyában szokta volt tseleked-
ni) nem esedezik miérettünk; mindazon
által az ő egyszeri halálának ereje, ma-
gánossanis elég a' mi érettünk valo ese-
dezésre: és hogy nem más, hanem csak
ő az, a' ki az ő népének kőnjörgését, méltos-
ságos érdeme által Sz. Atjának bému-
tattya. A' menyországtul távul valo Pit-
varban várakozó népe penig (mint ha-
missan tsigázzátok) nem érti Gálvinus a'
meg holt embereknek lelkeket; hanem
Istennek itt e' világon vitézkedő Anyas-
egyházát. A' Pitvar ez világ, a' Pitvarban
lévő nép, a' szenteknek gyülekezete. A'
mellj bollaának formájában tséloz Cal-
vinus az ő Testamentomi Temploma,
melly három részre lévén osztatva, mi-
dön a' fő Pap a' Sanctum Sanctorumban
bé menne, hogy a' népért imádkoznéc,
és áldoznéc, a' nép a' külső pitvarban ál-
lot és várakozott azomba. Így a' mi fő
Papunkis a' Christus, bé menyén ama

miénneji Sanctum Sanctiorumban, ot mi
érettünk e világnak pajtsjábā njomor-
go és lakozo hiveiért, esedezik Sz. Atijá-
nak; a' mi kívánságunkat ő nékie bémü-
tattya. Ez a' Cálvinus mondárának igaz
értelme. Tanulják meg ezt semel pro
semper minden patvarkodok; ne mon-
gják tovább a' Cálvinistákat (mert ezt sok
szor hallottuk) Pitvatos lelkűeknek.

30: Vagyoné még több afféle veres Ko-
lopod *Kis Uram?* Azt el higyed valame-
nyit kivethetz, ilyen módon mind meg
bégyenittyúk, abúddóskében rakjuk. De
mi haszna többel az olvasokat terhelni?
mi haszna azzal veszekedni a' ki a' bémel
látot, füllel hallot, experienciával bizo-
nyítottat dolgátis tagagja és kétségben
hozza? *Ollyan Kis Frater;* A' mint hogy
Váradot a' Törökök meg vették; Bintén
olly bizonyos az, hogy Lengyel országbā
a' Valdenesek, és a' Reformata Ecclehiák
között unio és concorporatio let. Még-
is tagagya azt a' Frater. Lasitius hystori-
cusi darabossan hazutollya érerte, no-
ha Cálvinusis mint meg lett dolgoztatgy
enalegetu azt az ő leveleiben Epistol ad

Pólonos. Valdenses etiam cupimus vobis,
semper conjunctissimos manere. ibid. Vos di-
vortium cum Valdensibus facere minime vel-
lemus, quibus cum fraternam conjunctio ad ex-
tremam usque colenda sit. Meg tetzik továb-
bá ez a' Valdenselek Calvinushoz írott
levelébül, aholot igj bolnak errül az egj
máshoz valo bővetségrül Epist. 253. *Vide-
mus hostes Domini nostri & totius Ecclesie
variè mutuas operas tradere & ad opprimen-
dã veritatem prorsus conspirare quibuscum-
nos strenuè resistere oporteat, omnino curan-
dum est, ut omnes unum simus in Domino.* Azt
akarja Kis Frater, hogy ó neki csak egy
Bavát se hagyjuk a' földre esni, azonban ó
mindé ratio nélkül akarkit csak hazu-
tol. Micsoda ez? Bizony egyik nagy lát-
tattya vébet perinek.

31. Azon végezem el irásomat, a' mint
Kis Pater el kezdette; azt akarja Tertuli-
án⁹ bul doceálni; hogjtsak azok legjenek
az igaz Ecclesiák, mellyek az ó eredete-
ket és Lelki Pásztoroknak rendit, egjmás
utánbűntelen valo kővetkezés által va-
l, mellyik ó postolra fel visik. Tertullii.
præscript. C 32 Kérlek ha sten. Berced

(Csalárdsággal engemet soha meg nem
gyóbb) miért hattad el a mit ugyan azon
Tertullianus ír Ibid. de præcip. f. m. 101.
*Ecclesia omnes in eadem fide conspirantes à
minuè Aplica deputantur, pro consanguini-
tate doctrina, licet nullum ex Applis vel
Apostolicis, autorem suum proferant.* Az
az, az oliyan Ecclesiákis, a kik ha szinté
senkit nem nevezhetnekis, ki vólt vol-
na első, a ki az Aplok, avagy Apli szer-
ak közzül tanított volna ő bének; mind
azon által ugyan Apostoli Ecclesiáknak
tartatnak, csak az ő hitbē legjenek, melj-
ben az Aplok voltak. Aldot legyen a'
ditsóségnak írtene, abbá vadnak a' Cál-
vinisták; igaz hát Ecclesiánk. Több afele
tsalásra rendeltetett fortéljít, könnyű vol-
na bemetre hánni. Kis Paternek, de elég
egj. két házugságban érni valakit, arra
hogj mábor ne higyenek néki könnyen
Magad törvénye hibé ez. § 1. n. 3. *Quam ta-
listi pateret!* Látod K. O. meg állot meg. Csak
világnak minden Sophistái ellenőrtök
megáll a' Cálvinista oktatónak amax Ma-
ximájá: Volt valaha valaholot, valaki-
nél Cál. Ján. előt a' mostani Cál. Vallásra

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj